

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве
Беларускі Народ!
Зямля сялянству
бяз выкупу!

АДРЭС РЕДАКЦЫІ І АДМІНІСТРАЦЫІ:
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадз. апрача адыта.
Рэдакцыя прымае ад 12-ай да 2-ой гадзін.

Арган Беларускага Сялянскага Саюза.
Беларуская палітычная, грамадзкая, літэратурная і гаспадарчая газета.

ПАДПІСКА:
На адзін месяц — 1 злоты, на тры месяцы — 3 зл., на шэсьць месяцаў — 4 зл., на год — 8 зл.
Для заграшчы удвая даражэй.
Аплата надрукавальнага зместу ад Рэдакцыі.

Аб балючым пытаньні.

На апошнім сабраньні прадстаўнікоў тых дзяржаваў, якія ўходзяць у склад Лігі Нацыяў, выявілася вельмі выразна і яскрава адно пытаньне, каторае ўжо мае назоў — балючага.

Сутнасьць гэтага ў тым, што справа аховы правоў нацыянальных меншасцяў у Лізе народаў разумецца дваяка. Адны дзяржавы разумеюць, што ахоўваць правы нацыянальных меншасцяў трэба гэтак, каб гэтыя нацыянальныя меншасці зьліць з тым народам, які становіць большасць у дзяржаве. Другія-ж разумеюць іначай, а іменная?

Гэтыя другія высюваюць тэзу, што правы нацыянальных меншасцяў павінна гэтак ахоўвацца, каб нац. меншасці мелі абсалютную магчымасьць утрымаць сваю нацыянальную культуру.

Дзеля гэтакага дваякага разуменьня справы, сама справа ў Лізе Нацыяў знаходзілася на мёртвым пункце, а адносіны дзяржаўнага народу з нац. меншасцямі выклікалі частыя канфлікты, у тых дзяржавах, каторыя нацыянальную меншасць зьлівалі з большасцю. Але-ж хіба кожнаму зразумела, што значыць — зьліць?! Гэта значыць, што чалавек павінен пазбавіцца сваёй нацыянальнай прыналежнасьці і прыстаць да нейкае іншае нацыі. Дзя большага зразуменьня дамо гэтакі прыклад: зьліць беларускую нацыю з польскаю, гэта знача, каб Беларусы перасталі быць Беларусамі, ды зрабіліся палякамі.

Ясна, што ні ў якага народу няма на гэта ані ахвоты, ані жаданьня, ані патрэбы. Калі-ж паміма волі, гасаваць прымус да гэтакага «ідэальнага» зьліцьця народаў, дык ясна, што вынікам гэтага будзе барацьба: адны будуць зьліваць, а другія — працівіцца. А дзеля таго, што тых народаў, якія носяць назоў нацыянальных меншасцяў і якія некаторымі дзяржавамі прызначаны на нацыянальную смерць ад асімілятарскага нажа, ёсьць — ў адной толькі Эўропе 40 мільёнаў, дык зразумела, што ня можа стаць іначай, як балючым пытаньнем справа нацыянальных меншасцяў.

Трэба дзівіцца некаторым палітычным дзейнікам некаторых дзяржаваў, што яны дапускаюцца да гэтакага памылковага пагляду на сутнасьць справы, што яны цэлыя шматмільённыя масы жывых людзей разглядаюць як матэрыял для нейкіх экспэрымэнтаў не пажаданых для гэтых масаў.

На падставе вышэй прыведзенага, мы лічым ня толькі памылковай ці безсэнсоўнай, але-ж нават шкоднай пастаноўку справы нацыянальных меншасцяў на плошчы іх вынарадаваньня і зьліцьця з другою нацыяй. Пробы ў кірунку зьліцьця з другою нацыяй, заўсёды будуць прычынай канфліктаў між народамі. Карысным, як для часовых народаў таксама і для ўсяго чала-

вества, ёсьць другая тэза аб справе нацыянальных меншасцяў. Тэза, якая гаворыць аб тым, што нац. меншасці павінна мець абсалютную магчымасьць утрымаць сваю нацыянальную самабытнасьць і разьвіваць сваю нацыянальную культуру.

Магчымасьць гэтая можа быць рознаякая, дык ясна, што трэба браць пад увагу ўсе ўмовы жыцьця гэтай ці іншай краіны і народу.

Супольная дзяржаўнасьць некалькі народаў можа быць толькі тагды моцнаю і шчасліваю, калі кожны чалавек будзе адчуваць сябе ў гэтай дзяржаве гэтак сама, як ува ўласным доме.

Дзеля таго-ж, што пастаноўка справы нацыянальных меншасцяў стаіць на памылковым шляху, што нац. меншасці знаходзяцца на правах квартырантаў, дык гэта і змушае іх шукаць уласнага нацыянальнага дому — сваёй нацыянальнай дзяржаўнасьці.

Гэта даецца заўважыць ня толькі ў Беларусі, але-ж і ў іншых народаў, як украінцы, каталёнцы, фламандцы, харваты, славакі, індусы, жыды (у Палестыне) і г. д.

Вось як разумеем мы — балючае, запраўды — балючае пытаньне!

У выніку дваякага разуменьня справы нац. меншасцяў паміж польскім міністрам Залескім, як вывіцелем першай — і нямецкім мін. Штрэзаманам, як вывіцелем другой тэзы, на апошнім паседжаньні Лігі Нацыяў, узнялася нязвычайная палеміка, бо на прамову мін. Залескага, мін. Штрэзмана пракрычаў свой адказ з вялікім узрушэньнем і здэнэрваваньнем. Гэта здарылася ў часе разгляду сабраньнем Лігі Нацыяў тых сямі жалабаў, якія паданы на польскі ўрад нямецкім «Народным Саюзам» з польскай Верхняй Сілезіі.

Гэтае здарэньне павінна даць шмат-каму і шмат-чаго зразумець. Аднак-жа: ці гэтак сталася?

У «Кур'еры Віленскім» з дня 21 г. сьнежня, п. Тэстіс у артыкуле «Нэрвы і мэты п. Штрэзмана» з аднаго боку прызнае Штрэзмана дыплёматычную ўдачу, а з другога боку абурэцца, а далей крыўдзіцца на прадстаўнікоў французскай дыплёматыі, што нявыразна памагала мін. Залескаму.

У канцы-канцоў зькончыў — «Пабачым».

Нам здаецца, што... ані цяжкія ўздыханьні ў кірунку п. Брыяна ані злосьць у кірунку п. Штрэзмана балючай справе не памогуць. Бо, калі, запраўды, справа нац. меншасцяў зрабілася балючай у Эўропе, дык найгорш (як казаў пас. Ярэмч з соймавай трыбуны) яна прадстаўляецца ў Польшчы!

У такім выпадку: чым можа апазваць мін. Залескі на «тэрэне» Лігі Нацыяў?

— Можа мае ён за сабою парлямэнцкае прадстаўніцтва нац. меншасцяў? — Не!

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ

XVII.

Вайна, якая закончылася ў лістападзе 1918 году, цягнулася чатыры гады, а гэта знача будзе, у гэтай ці іншай меры і сэнсе, датыкаць чалавечтва праз час значна даўжэйшы. Ужо мінула дзесяць „спакойных“ гадоў, аднак-жа ня было аніводнага спакойнага дня. Увесь час ідуць гутаркі аб скасаваньні вайны, а тым часам справа выглядае гэтак, як быццам, Мір стаіць сціраю каля плоту, а Вайна гіганцка раскрыла рот і пагражае чалавечтву новай і новай навалай. Гэтак здаецца і на гэта ёсьць важкія факты.

Амаль-што кожная дзяржава імкнецца да пашырэння сваіх абшараў, а гэта знача да захопу суседніх зямель. У сувязі з гэтым завязваюцца вузлы, якія бадай-што будуць разьвязаны жалезам, агнём і праліцьцём крыві. Пералічым гэтыя найважэйшыя вузлы.

Перадусім кідаецца ўвочы глугая, цякая, але-ж разам жорстка і заядлая барацьба між Англіяй і Злучанымі Штатамі Паўночнай Амэрыкі. Дзьве гэтыя дзяржавы імкнуцца да адной мэты: да ўкосунага панаваньня над сьветам. Абедзьве прамысловыя дзяржавы, для збытку сваіх вытвораў патрабуюць рынкаў, абедзьве яны стараюцца захапіць перавагу на моры, бо пераважна гандаль адбываецца морам. Праз гэта паўстае антаганізм між капіталістычнымі гэтымі дзяржаваў, а дзеля таго, што ў ўладзі, у абедзьвёх дзяржавах знаходзяцца прадстаўнікі капіталістыч. дык для іх нічога ня стоіць кінуць масы ў аружжю барацьбы.

Праўда, гэтакія вузлы Англія разьвязвала ўжо ня раз. Рабіла гэта яна чужымі рукамі, і вась яна:

Расея некалі пашырыла свае абшары коштам кволай Турцыі. Але-ж гэтае пашырэньне Расеі не падалася Англіі, бо пагражала інтарэсам Англіі на Блізкім Усходзе. Дзеля гэтага Англія стварыла саюз і пад Севостопалем паламала расейскія рогі. Ізноў-жа Расея, пасля гэтага, пасоўвалася на Далекім Усходзе, дык Англія паціку памагла Японіі стрымаць і адсадыць назад далека-усходні размах Расеі. На пачатку 20 стагодзьдзя выплыла на сьвятло гарызонт магутная Нямецчына. І тут таксама Англія пастаралася. Яна аб'яднала поўсьвету і раўбыла Нямецчыну, зьвішчыўшы яе, як сусьветную сілу. Цяпер, калі магутнасьці Англіі пагра-

жаюць Эл. Шт. Паўн. Амэрыкі, дык ужо ня ведама, як адхіліць пагрозу Англія. Але-ж ясна адно, што аб гэтым лятуцаць палітыкі Англіі.

На Далекім Усходзе, ужо вельмі даўно, завязалася вузел пагрозы вайны. Там ахапіў ён Японію і Эл. Шт. Паўн. Амэрыкі. Скрыгіта зубамі там Вайна і хае дзьве гэтыя дзяржавы на аружжю барацьбы. Справа ў тым, што Японія, жыхарства якое вельмі скоро павялічваецца лічбова, патрэбуе новых зямель для калёнізацыі. Але-ж заградаіла ёй дарогу Амэрыка. Ці не пастараецца Японія сьпіхнуць Амэрыку з дарогі?

Ізноў-жа вузел, і моцны вузел, завязваецца каля Італіі. У фашыстаўскай галаве сучаснага „гаспадара“ Італіі Мусаліні зарадзілася адумывная думка: вывясці Італію на першае месца сусьветнага значэньня. Праз гэтае мы відзім непаразумьні Італіі з суседзямі (Югаславія, Францыя ды іншыя), якім Італія пагражае сваім пашырэньнем.

Перамога і рэзультат, пасля якога Нямецчына стала куртагаю: ці-ж ня ёсьць вузел для аружжае разьвязкі? Праўда, цяпер нельга гэтага зрабіць, бо абрэзаны крыльля, але-ж, як толькі адрастуць яны, дык ці не падумае Нямецчына аб тым, каб скінуць сваю курта-тасьць?

Істнаваньне гэтакіх дзяржаваў як Саветы на тэрыторыі буйшае Расеі, таксама — факт, і бадай найгалаўнейшы, адкуль ідзе пагроза вайны навалы. Дык ня дзіва, што курсуюць па сьвеце, чуткі аб камбінацыях Францыі і тых, якія з ёю.

Вось у працягу дзевяці месяцаў французскі ген. Ля-Рон езьдзіць па цэнтральнай Эўропе і мае нейкія няведаныя сувязі з генеральнымі штабамі, быццам выдзе з імі нарады і г. д. Проста кажучы; разьвіць трывогу: трывога-ж ахапляе значны абшар сьвету — Савецкую Расею і Нямецчыну.

Сутнасьць гэтага ў тым, што, — як шырока інфармуець газеты, — дык ген. Ля-Рон выконвае заданьне Францыі стварыць саюз дзяржаваў, якія акружаюць савецкую Расею, па адным дадзеным, для таго, каб бараніцца на выпадак вайны ад бальшавікоў, а па другім — для таго, каб здавіць бальшавікоў. Што-ж датыкае Нямецчыну?

Яшчэ ў 1922 годзе прадстаўнікі савецкай Расеі і Нямецчыны падпісалі дагавор аб прыяцельстве. За гэты час, тое прыяцельства дало як Нямецчыне, так і сав. Расеі карысьць. Дружба дзьвёх вялікіх дзяржаваў зьяўляецца сілай, якая выклікае трывогу ў тых, хто чуецца няпэўным у адносінах да гэтай сілы.

Францыя, якая і сама шмат учарпела ад вайны, у выніку міру атрымала найбольшую частку здабытка, а дзеля таго, што гэтая „здабытка“ паходзіць ад Нямецчыны, дык ясна, што страх ломсты з боку Нямецчыны дужае Францыю. Вось чаму і разумеецца некаторымі палітыкамі, уся камбінацыя Францыі з саюзам дзяржаваў суседніх сав. Расеі так, што быццам той саюз зьяўляецца процівагою савецка-нямецкаму прыяцельству. А цяпер зразумела, што гэтакі працівагі Нямецчына відзець не жадала-б. Гэта вась і датыкае Нямецчыну,

Зьмена адрэсу.

Рэдакцыя і Адміністрацыя газеты „Сялянская Ніва“ перайшла ў іншае памешканьне. Цяпер яе адрэс гэтакі: Вільня, Завальная вуліца, 7—8. (Wilnia, Zawalnaja wul., 7—8).

Муха.

240401

